

OSTEOPORÓZA

PRO PRAXI

Metodika realizace populačního programu časného záchytu osteoporózy

---

- Rozsáhlá studie UZIS a SMOS v letech 2016-2020
  - sledovány fraktury ve 4 oblastech (prox femur, obratle, předloktí, humerus)
  - ve věku nad 50 let v průměru 70 000 fraktur ročně, z toho cca 20 000 fraktur krčku
  - mortalita po fraktuře prox femuru je 32%
- Každý den umírá v ČR 15-17 lidí na následky fraktury proximálního femuru
- Riziko úmrtí na frakturu v důsledku osteoporózy stejné jako na karcinom prsu (USA)
- Málo osteologů, jeden s nejvyšších „diagnostic gap“ a „therapeutic gap“ v EU

Metodika realizace programu časného zachytu osteoporózy

- Pojišťovny: VZP, ZPMV, VOZP, ČPZP, ZPŠ
- Pro ambulantní gynekology – možnost vykázat kódy
- 11321 (není indikováno DXA)..... 164 bodů 1x á 2 roky
- 11320 (je indikováno DXA).....164 bodů, dále dle výsledku DM vyšetření
- 11327 .....327 bodů 1x ročně

OZP

- Zatím se nepřipojila k populačnímu programu
- Pacientky lze odesílat na základě rizikových faktorů (věk , léky, habitus , AI onemocnění....)
- Nelze vykázat kód
- Vyšetření spadá do vykázané péče

Metodika realizace populačního programu časného záchytu osteoporózy

---

- **Ženy rok po menopauze až do 59 let**
- FRAX
- Součást preventivní prohlídky ve dvouletých intervalech
- NE u osob , které již mají dg osteoporózu či osteopenii
- <https://frax.shef.ac.uk/FRAX/tool.aspx?lang=cz&country=39>
  - odkazy v programu, nebo www.smos.cz

Nástroj pro výpočet

Odpovězte, prosím, na níže uvedené otázky k výpočtu pravděpodobnosti prodělat v dalších 10 letech zlomeninu (výpočet může zvažovat BMD).

Zemi: **Česká republika**

Jméno/ID:

[O rizikových faktorech](#)

Dotazník:

1. Věk (mezi 40 a 90 lety) nebo Datum narození

Věk:

Datum narození:

R:

M:

D:

2. Pohlaví

Muž Žena

3. Hmotnost (kg)

4. Výška (cm)

5. Prodělaná zlomenina

Ne Ano

6. Zlomenina v oblasti kyčle u rodiče

Ne Ano

7. Kouření v současnosti

Ne Ano

8. Glukokortikoidy

Ne Ano

9. Revmatoidní artritida

Ne Ano

10. Sekundární osteoporóza

Ne Ano

11. Alkohol 3 nebo více jednotek/den

Ne Ano

12. BMD krčku femuru (g/cm²)

Select BMD

Vymazat

Vypocítat

Přepočít hmotnosti

Libry Kilogramy

Přepočítat

Přepočít výšky

palce Centimetry

Přepočítat

00155836

Individuals with fracture risk assessed since 1st June 2011

www.smos.cz

Výkony 11320, 11321

- obsah výkonu: pohovor lékaře s pacientem, vysvětlení účelu populačního programu, povahy dalších vyšetření, získání souhlasu pacienta k jeho zařazení do programu, provedení dotazníku FRAX dle metodiky programu, rozhodnutí o indikaci denzitometrie. **Výkon končí záznamem do zdravotnické dokumentace** a předáním informace o provedení dotazníku FRAX registrujícímu poskytovateli odb. 001/603 (recipročně – v případě duplicitního vykázání bude výkon uhrazen pouze jednomu poskytovateli primární péče).

Tabulka hodnot FRAX, od kterých je indikováno DXA vyšetření (platí pro muže i ženy)

Věk	Riziko (dle FRAX) pro hlavní osteoporotickou zlomeninu v % k indikaci DXA vyšetření	Riziko (dle FRAX) pro zlomeninu proximálního femuru v % k indikaci DXA vyšetření
50-54	3,40 %	0,23 %
55-59	4,50 %	0,43 %
60 -64	6,00 %	0,80 %
65-69 *	8,60 %	1,40 %

Výkony 11320, 11321

- 11321 – DXA není indikována - kontrolní FRAX za dva roky, dg Z13.9
- 11320 – DXA je indikována – žádanka 06 –ad DXA vyš , dg Z 13.9
  - osteoporóza se na základě DXA nepotvrdí – FRAX opakovat za dva roky
  - osteoporóza se na základě DXA potvrdí – zopakovat DXA dle výsledků T-skóre

Ženy od 60 let výše

- Všechny mají nárok na denzitometrické vyšetření
- NE u osob , které již mají dg osteoporózu či osteopenii

- Kód 11320
- Žádanka 06
- Diagnóza Z13.9

Výsledky

- **T-skore**

- vyjadřuje směrodatnou odchylku BMD od průměru ve vztahu k PMD (peak bone mass) maximální mineralizace mezi 20-30 rokem věku

- **Z-skore**

- udává, do jaké míry se hodnoty naměřené u pacienta odchyli od průměru zdravých osob stejného věku a pohlaví - u hodně mladých a hodně starých pacientů

- **AM**

- procento vztažené k věku pacienta

MUDr. Kamila Kotikova

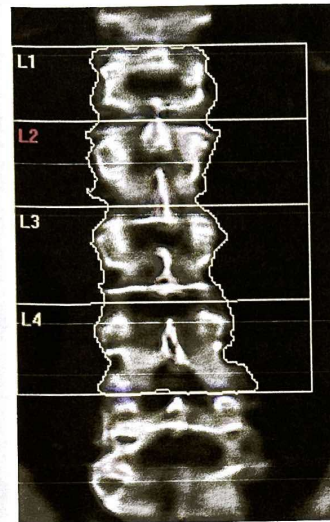
Boleslavská 31
Stara Boleslav 250 01

E-Mail: denzitometrie@kotikova.cz

Sex: Male
Ethnicity: White

Height: 173.0 cm
Weight: 82.5 kg
Age: 61

Referring Physician: Dr. Martincova

k = 1.134, d0 = 44.2
116 x 136
DAP: 2.2 cGy*cm²

Scan Information:

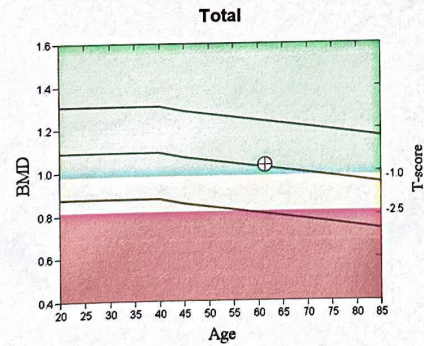
Scan Date: 23 February 2024 ID: A0223240A
Scan Type: f Lumbar Spine
Analysis: 23 February 2024 09:12 Version 13.6.1.3:5
Spine
Operator: zel
Model: Horizon Wi (S/N 307215M)
Comment:

DXA Results Summary:

Region	Area (cm²)	BMC (g)	BMD (g/cm³)	T-score	PR (%)	Z-score	AM (%)
L1	13.39	14.00	1.045	-0.3	97	0.3	104
L3	17.92	18.35	1.024	-0.7	93	-0.1	99
L4	19.35	19.76	1.021	-0.6	94	0.1	101
Total	50.66	52.11	1.029	-0.6	94	0.1	101

Total BMD CV 1.0%, ACF = 1.036, BCF = 1.024, TH = 9.121

WHO Classification: Normal
Fracture Risk: Not Increased

Comment:

T-score vs. White Male. Source: Hologic White Male. Z-score vs. White Male. Source: Hologic White Male.

HOLOGIC

MUDr. Kamila Kotikova

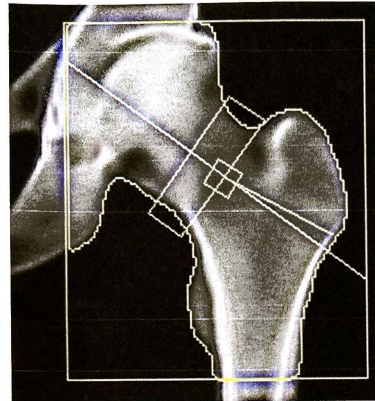
Boleslavská 31
Stara Boleslav 250 01

E-Mail: denzitometrie@kotikova.cz

Sex: Male
Ethnicity: White

Height: 173.0 cm
Weight: 82.5 kg
Age: 61

Referring Physician: Dr. Martincova

k = 1.136, d0 = 50.6
103 x 122
NECK: 49 x 15
DAP: 1.5 cGy*cm²

Scan Information:

Scan Date: 23 February 2024 ID: A0223240B
Scan Type: f Left Hip
Analysis: 23 February 2024 09:08 Version 13.6.1.3:5
Hip
Operator: zel
Model: Horizon Wi (S/N 307215M)
Comment:

DXA Results Summary:

Region	Area (cm ²)	BMC (g)	BMD (g/cm ³)	T-score	PR (%)	Z-score	AM (%)
Neck	5.68	4.33	0.762	-1.2	82	-0.3	95
Troch	10.93	8.63	0.790	0.1	102	0.4	107
Inter	23.39	27.50	1.175	-0.1	98	0.3	104
Total	40.01	40.46	1.011	-0.1	98	0.3	105
Ward's	1.01	0.62	0.609	-1.2	78	0.4	110

Total BMD CV 1.0%, ACF = 1.036, BCF = 1.024, TH = 6.039

WHO Classification: Osteopenia

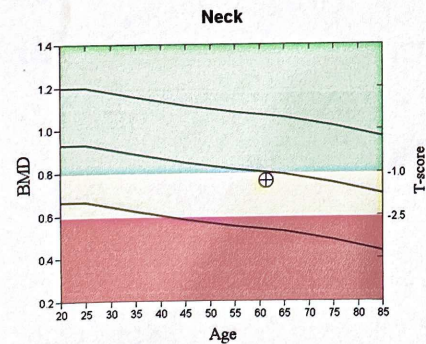

10-year Fracture Risk¹

Major Osteoporotic Fracture 3.2%
Hip Fracture 0.5%

Reported Risk Factors:
Czech, T-score(WHO)=-0.8, BMI=27.6

¹ FRAX® Version 3.08. Fracture probability calculated for an untreated patient. Fracture probability may be lower if the patient has received treatment.

T-score vs. White Male. Source:2012 BMDCS/NHANES White Male. Z-score vs. White Male. Source:2012 BMDCS/NHANES White Male.

HOLOGIC®

Výsledky

- Norma – kontrola za 5 let (u žen do 59 let FRAX)
- Lehká osteopenie T-skore -1,1 až -2,0 - ko za 3 roky
- Hluboká osteopenie T-skore -2,1 až -2,4 – ko za 2 roky

- Osteoporóza T- skore -2,5 až -3,5
- Osteoporóza T- skore pod -3,5 ad osteocentrum

Léčba osteopenie

- Suplementace vitamínem D a vápníkem
- *Malý vzorek z ambulance – 99% pacientek mělo nízkou či velmi nízkou hladinu vitamínu D 3*
- *Vitamin D3 30000j 8 tbl á 2 týdny (pouze na lékařský předpis, nehradí pojišťovna)*
  - *laboratorní kontrola po 3 měsících – max hodnota 115 nmol/l*
  - *toxická hodnota nad 400 nmol/l*
- Denně přípravek kombinovaný Ca + vit D denní dávka
- U žen v časně menopauze HRT
- Režimová opatření (pohyb, strava)

DOPORUČENÉ POSTUPY ČGPS ČLS JEP

Česká gynekologická a porodnická společnost (ČGPS)
České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně (ČLS JEP)

Sbírka doporučených postupů č. 9/2019

Léčba a prevence nedostatku vitamínu D v oboru gynekologie a porodnictví

Oponenti: výbor ČGPS ČLS JEP

Schváleno výborem ČGPS ČLS JEP dne 5. 11. 2019.

Vitamin D3

Sérové hladiny vitaminu D	nmol/l	ng/ml
těžký deficit	< 25	< 10
deficit	25-50	10-20
nedostatek	50-75	20-30
optimální hladina	75-250	30-100
intoxikace	> 400	> 160

Věk	Populace s normální hladinou - doporučený příjem	Populace s normální hladinou - maximální příjem	Lidé v deficitu - doporučený příjem	Lidé s rizikem a/nebo v deficitu - maximální příjem
Dívky 15-18 let	800 IU	4 000 IU	600-1000 IU	10 000 IU
Fertilní ženy od 19 let	800 IU	4 000 IU	1500-2000 IU	10 000 IU
Postmenopauzální ženy	800 IU	4 000 IU	1500-2000 IU	10 000 IU
Ženy nad 70 let	800 IU	4 000 IU	1500-2000 IU	10 000 IU

Suplementace vitamínu D

- Určení hladiny 25OH-kalcidiolu
- Dávka (IU) = $75 - \text{aktuální hladina v nmol/l} \times 40 \times \text{tělesná hmotnost v kilogramech}$
- Předpokládaná nasycovací dávka se pohybuje kolem 25 000–30 000 IU/týdně (jednorázově nebo rozděleně)
- Stanovení hladiny vitamínu D je vhodné opakovat za 6 měsíců po zahájení substituce.
- Pro aktivaci imunitních a protinádorových procesů je optimální hladina 100-125 nmol/l

Přípravky s vitamínem D3 a vápníkem

- Videmel (600mg Ca / 400 IU vit D3)
- Videmel Forte (600 mg Ca/ 800 IU vit D3)
- Caltrate (500 mg Ca/ 1000 IU vit D3, *600mg/400 IU*)
- Caltrate plus – nehradí pojišťovna , 600mg/ 200 IU , Mg,Mn,Cu,Zn,B
- Calcichew (500mg Ca/ 200 IU vit D3, 500mg/400 IU, 1000mg/800IU)
- Calcium/vitaminD3 Sandoz, Mylan 500mg/800IU

- Vitamin D samostatně: Vitamin D 3 Axonia (1000 IU, 7000 IU, 30 000 IU)
  - Vigantol gtt. 500 IU v jedné kapce
  - Vigantolvit (2000 IU v 1 tobolce)

DOPORUČENÉ POSTUPY ČGPS ČLS JEP

Česká gynekologická a porodnická společnost (ČGPS)
České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně (ČLS JEP)

Sbírka doporučených postupů č. 4/2022

Diagnostika a léčba postmenopauzální osteoporózy

Materiál je konsenzuálním stanoviskem sekcí ČGPS ČLS JEP

Oponenti: výbor Sekce pro otázky menopauzy ČGPS ČLS JEP
              výbor Sekce ambulantních gynekologů ČGPS ČLS JEP
              výbor ČGPS ČLS JEP

Schváleno výborem ČGPS ČLS JEP dne 11. 2. 2022.

Léčba osteoporózy

- Kód 11327 1x za rok 327 bodů (ZPMV nelze vykazovat s kody 63022, 63023)
- Komunikace s pacientkou
- Režimová opatření , předcházení pádu
- Suplementace vitamínem D a vápníkem
- Bisfofonáty
- Denosumab
- HRT

Diferenciální diagnostika

- Základní osteologické vyšetření
  - nepodkročitelné laboratorní minimum
    - sérové kalcium – vyloučí hrubou patologii Ca-P metabolismu
    - kreatinin, popřípadě odhadnutá glomerulární filtrace
- Rtg páteře a kyčlí - doporučeno
- Stomatologické vyšetření - doporučeno

Další možná laboratorní vyšetření

---

1. Vyloučení jiných osteopatií

- M. Paget (elevace ALP), mnohočetný myelom (elfo), renální kostní choroba (sníž eGFR, Ca, elevace P), osteomalacie (elevace ALP, sníž Ca a 25OHD), osteogenesis imperfecta, vrozené syndromy

2. Vyloučení sekundární osteoporózy

- prim. hyperparathyreoza (elevace PTH, Ca, U-Ca)
- sekundární hyperparathyreoza (elevace PTH, sníž Ca, U-Ca, 25OHD)
- thyreotoxikoza
- celiakie

3. Markery kostního obratu (PTH, Ca, P, P1NP, 25OHD)

Bisfophonáty

- Podle antiresorpčního efektu od nejsilnějšího : ZOL – IBA – ALN – RIS
- Podle délky vazby : ZOL – ALN – RIS - IBA
- Zoledronát a ibandronát i.v. jsou ZULP
- Risendronát (Risendros) 1 tbl á 35 mg 1x týdně (lepší GIT tolerance)
- Ibandronát (Osagrand, Bonviva) 1 tbl á 70 mg 1x měsíčně
- Stomatologické vyšetření

Denosumab

- 1 s.c. injekce á 6 měsíců
- Ženy nad 70let, ženy s osteoporotickou frakturou v anamnéze a u žen , kde BF prokazatelně nefungují
- Relativně málo KI
- Nejefektivnější, dobře tolerovaný X nejrizikovější
  - vysoký antiresorpční efekt, ale vyšší riziko ONJ
  - riziko rebound fenoménu za déle než 9 měsíců od poslední dávky – je třeba následně léčba BF

Estrogeny

- Prevence osteoporózy – správné nastavení HAK do 25 let , dlouhodobé užívání nad 3 - 10 let
- HRT dlouhodobě
- STEAR - tibolon - tkáňově specifická HRT (lék první volby u postmenopauzálních žen s poruchami sexuality, nálad, mastalgiemi, a vysokou prsní denzitou)

- www.kotikova.cz
- Tel 729 492 526
- Boleslavská 31,
Stará Boleslav

Zdroje

- Česká gynekologická a porodnická společnost (ČGPS) České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně (ČLS JEP). (2019). *Léčba a prevence nedostatku vitamínu D v oboru gynekologie a porodnictví*. In ČGPS ČLS JEP. *Sbírka doporučených postupů č. 9/2019*. Dostupné z: <https://www.gynultrazvuk.cz/uploads/recommendedaction/92/doc/j-2019-09-lecba-a-prevence-nedostatku-vitaminu-d-v-oboru-gynekologie-a-porodnictvi.pdf>
- Česká gynekologická a porodnická společnost (ČGPS) České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně (ČLS JEP). (2022). *Diagnostika a léčba postmenopauzální osteoporózy*. In ČGPS ČLS JEP. *Sbírka doporučených postupů č. 4/20122*. Dostupné z: <https://www.gynultrazvuk.cz/uploads/recommendedaction/101/doc/2022-04-diagnostika-a-lecba-postmenopausalni-osteoporozy-dp-cgps-cls-jep.pdf>
- Centre for Metabolic Bone Diseases. (2024). *Fracture Risk Assessment Tool*. Dostupné z: <https://frax.shef.ac.uk/FRAX/tool.aspx?lang=cz&country=39>
- Společnost pro metabolická onemocnění skeletu ČLS JEP, Sdružení praktických lékařů ČR, Sdružení soukromých gynekologů ČR a Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR. (2023). *METODIKA REALIZACE POPULAČNÍHO PROGRAMU CASNÉHO ZÁCHYTU OSTEOPORÓZY V ČR*. Dostupné z: <https://smos.cz/wp-content/uploads/2023/05/metodika-screening-osteoporoz-a-v2-17-5-2023.pdf>
- SMOS. (2024). *Společnost pro metabolická onemocnění skeletu*. Dostupné z: <https://smos.cz/aktuality/>